

ANNA PIWOWARSKA

TRZY OBLICZA *FILIPINKI*

Historia *Filipinki* pokazuje w miniaturze przemiany, jakie zaszły na rynku polskiej prasy w ciągu ostatniego piętnastolecia oraz tendencje na rynku pism młodzieżowych. Z czasopisma dla młodych kandydatek na intelektualistki przekształciła się ona najpierw w „mały *Twój Styl*”, a obecnie upodabnia się do innych pism młodzieżowych Wydawnictwa H. Bauer. Zmiany własnościowe niosą za sobą zmiany w formie oraz treści pism. Przykład *Filipinki* świadczy o tym dobitnie, choć nie jest odosobniony.

Rys historyczny

Pierwszy numer dwutygodnika *Filipinka* ukazał się 15 maja 1957 roku. Wydawcą pisma było Warszawskie Wydawnictwo Prasowe, jedno z przedsięwzięć Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa” (od 1973: „Prasa – Książka – Ruch”). W powojennej Polsce *Filipinka* była pierwszym i przez długi czas jedynym pismem skierowanym do dziewcząt. Zaspokajała potrzeby czytelniczek z różnych grup wiekowych, od ukończenia szkoły podstawowej do pierwszych lat studiów, bądź też osiągnięcia życiowej samodzielności.

W ramach likwidacji RSW „Prasa – Książka – Ruch” pracownicy redakcji pisma założyli 2 maja 1990 r. Dziennikarską Spółdzielnię Pracy „Filipinka”. Ale dopiero rok później decyzja Komisji Likwidacyjnej umożliwiła jej podjęcie samodzielnej działalności. W tym czasie do konkurencji na rynku prasy młodzieżowej przystąpiły tanie kalki zagranicznych wydawców, m.in. wydawane od października 1991 roku przez Bauera *Bravo*. W poszukiwaniu źródeł finansowania, DSP „Filipinka” podpisała umowę wydawniczą z wydawcą pisma *Twój Styl*, tworząc Porozumienie Wydawniczo-Dziennikarskie Spółdzielnia Pracy „Filipinka” oraz „Twój Styl” spółka z o.o. Spółka ta wydawała dwutygodnik *Filipinka* od 3 listopada 1991. W połowie 1992 roku redakcja *Filipinki* odeszła od spółki. Zdanem jednej z redaktorek pisma „*Twój Styl* już wtedy miał swoją wizję *Filipinki* jako „małego *Twojego Stylu*”¹.

¹ Wszystkie wypowiedzi dziennikarek najstarszego wcielenia *Filipinki* pochodzą z prywatnych listów do autorki artykułu i pozostają anonimowe.

W lipcu 1992 roku redakcja utworzyła, wraz z Domem Wydawniczym BBiP, Dom Wydawniczy „Filipinka” spółka z o.o. Spółdzielnia otrzymała 12,5% udziałów w tej spółce, natomiast Domowi Wydawniczemu BBiP przypadła reszta. Dwa lata później spółka BBiP przekształciła się w spółkę akcyjną i odsprzedała połowę swoich udziałów norweskiemu koncernowi prasowemu Orkla Media. Norweski współwłaściciel nie interesował się *Filipinką* do momentu pogorszenia się sytuacji pisma. Gdy na rynku pojawiły się tanie, wysokonakładowe pisma dla dziewcząt *Bravo Girl!* i *Dziewczyna*, zwroty w *Filipince* zaczęły wynosić 40 procent; nie było pieniędzy na promocję. Rozpoczęły się rozmowy na temat sprzedaży spółki. Spółdzielnia dziennikarska nie miała w nich wiele do powiedzenia. Redakcja próbowała na własną rękę znaleźć kupca, toczyły się m.in. rozmowy z Wydawnictwem Agora, aż dowiedziała się, że wspólnicy postanowili sprzedać *Filipinkę* Wydawnictwu Prasowemu „Twój Styl”. Dane Związku Kontroli Dystrybucji Prasy pokazują, że czerwcowy numer pisma z 1998 roku, który się ukazał w nakładzie 52 614 egz. miał 27 365 egz. zwrotów. A zatem ich liczba przekraczała liczbę sprzedanych egzemplarzy pisma.

Od momentu przejścia pisma przez Wydawnictwo Prasowe „Twój Styl” w lipcu 1998 r. rozpoczyna się nowy etap w dziejach *Filipinki*. Z czasem nowy wydawca pożegnał się ze wszystkimi członkami dawnej redakcji. Redaktor naczelna pisma Anna Mazurkiewicz oraz dyrektor do spraw wydawniczych Hanna Jaworowska-Błońska złożyły rezygnację od 1 czerwca 1998 r., by uniknąć powszechnego proceduru zwalniania dawnego kierownictwa redakcji jako zachowawczego. Nazwiska pozostałych dziennikarzy ze starego zespołu co miesiąc znikwały ze stopki redakcyjnej.

Pierwszy numer odmienionej *Filipinki* ukazał się we wrześniu 1998 r. Zmianie uległ format pisma, szata graficzna, która zbliżała je do *Twojego Stylu*, tytuły oraz zawartość poszczególnych rubryk. Dziennikarka ze starej redakcji tak opisuje początki nowej *Filipinki*: *Pierwsza nowa naczelna Lilka Fabisińska niewiele miała do powiedzenia. Wszystko czytała Krystyna Kaszuba* [założycielka i redaktor naczelna *Twojego Stylu*, przyp. A. P.]. *Ona nigdy nie zaakceptowała Lilki jako naczelnej i przy pierwszej okazji się jej pozbyła. [...] Potem naczelną została Joanna Dowgiałło. Kiedyś przyszła do „Filipinki” z ulicy i przez wakacje zastępowała korektorkę. Taką miała wiedzę o prowadzeniu pisma. Ale Krystyna Kaszuba uczyła ją, jak być naczelną.*

Pod względem finansowym sytuacja pisma poprawiła się. Wysokość średniego nakładu sprzedanego notowana przez ZKDP wzrastała. Za rok 1999 wskaźnik ten wynosił 61,4 tys. egz. W 2000 roku wzrósł do 107,7 tys. egz., a w roku następnym osiągnął rekordową liczbę 130,2 tys. egz. *Filipinka* z tego okresu była przedstawiana jako przykład sukcesu rynkowego².

Po czterech latach od przejścia *Filipinki* przez WPTS nastąpiła kolejna zmiana wydawcy. W styczniu 2002 roku niemieckie wydawnictwo

² R. Filas: Aktywność czytelnicza Polaków przełomu wieków, *Zeszyty Prasoznawcze* 2001, nr 3-4, s. 21-35.

H. Bauer kupiło od spółki Polska Grupa Interim, właściciela Wydawnictwa Prasowego „Twój Styl”, prawa do wydawania miesięczników *Filipinka*, *Twój Styl* i *Votre Beauté*, przejmując całość operacji wydawniczej spółki. WPTS przekształciło się w Spółkę Media Styl należącą do Grupy Wydawniczej Bauer³. Średnia wysokość sprzedaży pisma zmniejszyła się w roku 2002 do 93,6 tys. egz.⁴

Pod koniec grudnia 2002 roku Spółka Media Styl została bezpośrednio włączona w struktury Wydawnictwa H. Bauer. W styczniu 2003 roku w kioskach pojawiła się „Nowa *Filipinka* na Nowy Rok”. Wprowadzono nowy format pisma, zmieniono nazwy rubryk oraz zawartość. Artykuł wstępny zapowiadał większą ilość rubryk oraz „więcej gwiazd, chłopaków i porad”. Dane ZKDP za pierwszy kwartał 2003 roku pokazują wzrost sprzedaży do 109 tys. egz. Obydwa badane numery najnowszej *Filipinki* zawierały po kilka gadżetów do wyboru przez same czytelniczki, co mogło wpłynąć na wskaźniki sprzedaży.

Redaktor naczelna pisma, Joanna Dowgiałło-Tyszka odeszła na własną prośbę z Wydawnictwa Bauer pod koniec stycznia 2003 r. Jej miejsce zajęła Anna Damięcka, dotychczasowa naczelna *Bravo Girl!*⁵. Zmiany w *Filipince* planowane były od pewnego czasu, o czym świadczy fakt, iż od listopada 2002 roku zawieszono wydawanie miesięcznika dla nastolatek *Nicole*, który stanowiłby dla niej bezpośrednią konkurencję⁶. *Filipinka*, do niedawna traktowana jako pismo luksusowe, została w wyniku przekształceń włączona do grupy pism młodzieżowych i postawiona w jednym szeregu obok takich produktów niemieckiego koncernu jak: *Twist*, *Bravo*, *Bravo Girl* i *Bravo Sport*⁷. *Filipinka*, jako bardziej luksusowa wersja *Nicole*, zaczęła się upodabniać do innych młodzieżowych czasopism Bauera.

Metoda badawcza

Wydobyciu podobieństw i różnic pomiędzy trzema wcieleniami *Filipinki* posłużyła metoda analizy zawartości⁸. Do badań użyłam samodzielnie skonstruowanego klucza kategoryzacyjnego. Zawiera on kategorie odnoszące się do treści oraz do formy przekazu. Obok wątków tematycznych, jakie się pojawiły w poszczególnych wcieleniach *Filipinki*, badaniu poddane zostały także wykorzystywane gatunki dziennikarskie. Jako jednostki pomiaru użyte zostały: znak (do badania tematyki) oraz wypowiedź (do badania gatunków).

Analiza objęła cztery numery dwutygodnika *Filipinka* z lat 1997/1998

³ *Rzeczpospolita* z 14.01.2002.

⁴ Dane Związku Kontroli Dystrybucji Prasy.

⁵ <http://wirtualnemedia.pl>.

⁶ *Rzeczpospolita* z 9.11.2002.

⁷ *Ibidem*.

⁸ B. B e r e l s o n: *Content Analysis in Communication Research*, New York 1952; W. P i s a r e k: *Analiza zawartości prasy*, Kraków 1983.

(numery 25 i 26 z 1997 roku oraz 13 i 14 z 1998 roku), wydawane przez Dom Wydawniczy „Filipinka” dla których przyjęto notację *Filipinka* DW; dwa numery miesięcznika *Filipinka* z 2002 roku (numery 7 i 12) wydawanego przez Spółkę Media Styl, oznaczone jako *Filipinka* MS; oraz numery pierwszy i czwarty z roku 2003, kiedy miesięcznik został włączony w struktury Wydawnictwa H. Bauer, notowane jako *Filipinka* HB.

Poszczególne wcielenia *Filipinki* różnią się między sobą ilością tekstu słownego. Pomiar za pomocą znaków wykazał, że najwięcej tekstu słownego na jednej stronie zawiera najstarsza *Filipinka* (2888 znaków). Następne jej wersje sukcesywnie zmniejszały ilość tekstu słownego na rzecz ilustracji. Pismo wydawane przez Media Styl zawiera o 30% mniej znaków na stronie (1985 znaków) a przez Bauera o 34% mniej (1900 znaków). Wobec wskazanych różnic w stosunkach ilościowych druku i innej zawartości pism, wartości procentowe obliczone dla każdej z *Filipinek* nie są do końca porównywalne.

W interpretacji wyników badań zawartości tematycznej traktuję obliczenia procentowe jako wskazówki do pokazania, w jakim stopniu dana odmiana pisma porusza określone tematy, tzn. ile przeznaczają na nie miejsca. Skoro jednak nie da się uniknąć porównywania poszczególnych wcieleń *Filipinki*, jeśli się chce pokazać, jakie zmiany wnieśli nowi wydawcy i w jakim kierunku one zmierzają, oprócz analizy ilościowej należy zwracać uwagę na treść i sposób ujmowania poszczególnych tematów oraz gatunków. Dlatego też wyniki analizy ilustruję wieloma, nieraz obszernymi cytatai, które w moim mniemaniu najlepiej oddają charakter poszczególnych pism.

Tematy

Tematy poruszane na łamach poszczególnych wcieleń *Filipinki* kwalifikowane były do poszczególnych podkategorii, tworzących szersze kategorie tematyczne, które utworzyły trzy główne działy tematyczne: życie społeczne, życie rodzinne oraz czas wolny. Podział ten ilustruje tabela 1.

Największe różnice pomiędzy *Filipinką* DW a jej młodszymi „imienniczkami” występują na gruncie najbardziej szczegółowych podkategorii tematycznych, szczególnie tych związanych ze stosunkami społecznymi, kulturą, życiem rodzinnym, stosunkami z płcią przeciwną oraz modą.

Stosunki społeczne

W kategorii „Stosunki społeczne” największe różnice pomiędzy poszczególnymi wcieleniami *Filipinki* występują w takich podkategoriach, jak: obyczaj, szkoła oraz nauka/cywilizacja.

Obyczaje

Filipinka DW poświęcała zagadnieniom obyczajowym dwa razy więcej miejsca (11,5%) niż jej następczyni (6%) oraz pięć razy więcej niż

Tabela 1. Działy, kategorie, podkategorie tematyczne

Dział	Kategoria	Podkategoria
Dział I Życie społeczne	I.1. STOSUNKI SPOŁECZNE	I.1.1. Obyczaje I.1.2. Patologie społeczne I.1.3. Polityka I.1.4. Religia I.1.5. Nauka /cywilizacja I.1.6. Szkoła I.1.7. Inne
	I.2. KULTURA	I.2.1. Film I.2.2. Książka I.2.3. Muzyka I.2.4. Teatr, kabaret I.2.5. Sztuki plastyczne I.2.6. Media I.2.7. Poezja
Dział II Życie rodzinne	II.1. STOSUNKI Z RODZINĄ (w ujęciu całościowym)	
	II.2. STOSUNKI Z MATKĄ	
	II.3. STOSUNKI Z OJCEM	
	II.4. STOSUNKI Z RODZENSTWEM	
Dział III Czas wolny	III.1. ŻYCIE TOWARZYSKIE	III.2.1. Miłość
		III.2.2. Seks
		III.2.3. Zaloty
		III.3.1. Zdrowie
	III.3.2. Uroda	
	III.4.1. Moda	
III.4.2. Podróże		
III.4.3. Aktywność fizyczna		
III.2. STOSUNKI Z PŁCIĄ PRZECIWNĄ		
III.3. ZDROWIE I URODA		
III.4. HOBBY		
III.5. ROZRYWKA		

Tabela 2. Struktura tematyczna wypowiedzi w kategorii „Stosunki społeczne” (w%)

I.1. STOSUNKI SPOŁECZNE	Filipinka DW	Filipinka MS	Filipinka HB
I.1.1. Obyczaje	11,5	6	2,2
I.1.2. Patologie społeczne	4,5	5,5	8,3
I.1.3. Polityka	0,2	0	0
I.1.4. Religia	1,4	2	1,9
I.1.5. Szkoła	7,5	6,5	12,2
I.1.6. Nauka/cywilizacja	4	0	0,1
I.1.7. Inne	3,2	6	4,3

najmłodsze z wydań pisma (2,2%). Przy czym temat ten najczęściej występował w takich gatunkach, jak artykuł publicystyczny, reportaż i felieton, proza oraz listy:

Rodowód przesądów wywodzi się z czasów, kiedy człowiek nie panował nad przyrodą [...] Niektóre z tych przesądów utrzymały się do dziś. Z jednej strony pełnią rolę odgromnika lęku – składając hołd nieznanemu, przestajemy się go obawiać. Z drugiej tłumaczą nasze niepowodzenia życiowe, bo łatwiej zrzucić winę na czarnego kota, niż przyjąć ją na siebie [...]

W *Filipince* Media Styl obyczaj są najczęściej tematem listów oraz informacji. Pojawiają się również w artykule publicystycznym, reportażu oraz felietonie:

Co się stało z dobrze wychowanymi, kulturalnymi chłopcami? Czy wygięli jak tygrysy szablozębne? Niunia

Filipinka H. Bauer temat obyczajów porusza w stopniu niewielkim (2,2%). Gatunki użyte do ich przedstawienia to przede wszystkim krótkie informacje, sonda, satyra i list:

Zapisałam się na kurs prawa jazdy i choć bardzo się starałam, to niestety pierwszy egzamin oblałam. Moi znajomi powiedzieli, że spotyka to prawie każdego. Doradzili mi też kupienie prawka na lewo [...] Teraz już wiem, czemu jest tyle wypadków na naszych drogach. Ludzie opamiętajcie się, zanim pozbawicie kogoś zdrowia albo życia.

Szkoła

Spośród badanych pism, najnowsza *Filipinka* najwięcej miejsca poświęca szkole (12,2%). Szkoła jest też najszerzej omawianym tematem stosunków społecznych. Może to świadczyć albo o młodym wieku adresatek pisma, albo też o ich dużym zainteresowaniu nauką. Aby zweryfikować pogląd na temat naukowych zainteresowań czytelniczek produktu wydawnictwa H. Bauer, należy odwołać się do szczegółowej analizy zawartości.

W trakcie badań poszczególne fragmenty pisma kwalifikowane były do trzech grup: nauka szkolna/edukacja, stosunki z nauczycielami oraz pozostałe tematy szkolne. Jak się okazuje, edukacja szkolna w *Filipince* H. Bauer stanowi jedynie 2,4% wszystkich tematów. Pojawia się raz w postaci listu od czytelniczki a drugi raz w postaci artykułu radzącego „jak się uczyć”. A rady są następujące:

Nie odkładaj nauki na ostatnią chwilę, bo padniesz ofiarą syndromu ostatniego dnia. [...] Lepiej więc już teraz pozbadź się tego złego nawyku, bo jako osoba dorosła bez pomocy psychologa nie dasz rady. Nie daj się syndromowi ostatniego dnia! Wyluzuj się i ucz systematycznie [...]

Najstarsza *Filipinka* poświęcała tematom szkolnym 7,5% swojej zawartości i była to druga po obyczajach podkategoria stosunków społecznych. Stosunki z nauczycielami stanowiły 2,7%. Na pozostałe 4,8% składały się teksty dotyczące edukacji, (zarówno nauki szkolnej jak i studiów oraz przygotowania do przyszłego zawodu). Tematyka ta była obecna w listach od czytelniczek, prozie, wywiadzie i sondzie. Stosunki z nauczycielami obec-

ne były tylko w formie satyrycznych dialogów z „Czarnej Strony”. Czytelniczki *Filipinki* DW włączyły się w toczoną na łamach pisma dyskusję na temat szkolnictwa wyższego w Polsce i na świecie oraz problemu odpłatności za studia:

Jestem studentką pierwszego roku [...] Muszę powiedzieć, że nie jestem absolutną przeciwniczką wprowadzenia opłaty za studia. Chciałabym tylko, aby projekt miał jak najmniej wad i nie promował tylko ludzi bogatych, ale przede wszystkim zdolnych.

Choć szkoła jest najmocniej reprezentowanym tematem społecznym w *Filipince* Media Styl, na tle pozostałych wydań pisma wypada najslabiej (6,5%). Przy tym, nauce szkolnej poświęcono tylko 1% zawartości, pozostałe 5,5% stanowią stosunki z nauczycielami. Temat ten poruszany jest zarówno w formie satyry, jak i reportażu, listu, oraz opowiadania:

„Jak tak dalej pójdzie” – pomyślała – „to mi się ta szkoła jeszcze spodoba...”. Ale właśnie kiedy tak pomyślała, uświadomiła sobie, że ta szkoła JUŻ się jej podoba. I poczuła, że przecież nie ma w tym nic złego...

Cywilizacja i nauka

Jedynie najstarsze z omawianych wcielen *Filipinki* zawierało treści dotyczące nauki oraz cywilizacji (4%). W pozostałych wcieleniach temat ten występuje w stopniu marginalnym (0,1%) lub w ogóle nie jest obecny. Co prawda pisma te piszą o Internecie, podają swoje adresy internetowe do korespondencji oraz drukują e-maile od czytelniczek, ale nie towarzyszy temu głębsza refleksja na temat przemian cywilizacyjnych. Internet jest traktowany jako jeszcze jeden środek komunikowania. A krótkie teksty dotyczące tego zjawiska mają charakter informacyjno-reklamowy:

Oficyna Agrafka – www.agrafka.art.pl – to sklep z odjazdowymi autor-skimi T-shirtami. Sprzedaje się w nim koszulki, które nie dość że są fajne, to jeszcze tanie!

Zupełnie inaczej do zjawisk typu Internet, cyberpunk, cyberseks oraz innych zagadnień z pogranicza nauki oraz techniki i rozwoju, podchodziła *Filipinka* DW. Tematy te poruszane były w artykułach publicystycznych oraz w wywiadzie, liście i reportażu:

W realnym świecie tylko bywają. Przez kilka-kilkanaście godzin na dobę w ogóle nie opuszczają swoich pokoików. Wszyscy czytali kultową powieść Williama Gibsona „Neuromancer”. To właśnie od niej, na przełomie lat 80. i 90. zaczął się szal na cyberpunk, głoszący ideę bezpośredniego podłączenia mózgu ludzkiego do elektronicznych systemów informacji [...]

Kultura

Tematy, zaliczone do kategorii „Kultura” stanowią 27,5% wszystkich treści w *Filipince* Media Styl, 20,6% w najnowszej wersji pisma oraz 20,5% w najstarszej. Są to wielkości zbliżone, choć widać procentową przewagę „młodszej wersji *Twojego Stylu*”. Jednak ujęcie poszczególnych

tematów takich jak: film, muzyka, literatura, teatr, sztuki plastyczne, poezja oraz media, jest w każdym z pism nieco inne. Tabela 3. ukazuje procentowy udział tematów związanych z kulturą w trzech wcieleniach *Filipinki*.

Tabela 3. Struktura tematyczna wypowiedzi w kategorii „Kultura” (w%)

I.2. KULTURA	Filipinka DW	Filipinka MS	Filipinka HB
I.2.1. Film	5,8	4	4,8
I.2.2. Książka	4,5	1,4	1,8
I.2.3. Muzyka	5,8	12	8,3
I.2.4. Teatr, kabaret	1	2	0,5
I.2.5. Sztuki plastyczne	1,1	3,4	0,6
I.2.6. Media	1,8	2	2,6
I.2.7. Poezja	0,5	2,8	2

Muzyka jest najobszerniej omawianym elementem kultury. *Filipinka Media Styl* poświęca jej prawie o 1/3 więcej miejsca (12%) niż pismo Bauera (8,3%). W najstarszej wersji muzyka występowała w takim samym stopniu co film (po 5,8%) choć obydwa tematy były dominujące. Książka, literatura w *Filipince DW* plasowała się na miejscu trzecim (4,5%) podczas gdy następnie poświęcają jej odpowiednio 1,4% oraz 1,8%.

Muzyka

W *Filipince Media Styl* muzyka pojawia się najczęściej w postaci informacji, wywiadu, sylwetki oraz omówienia. Informacje na temat muzyki mają często charakter plotkarski i bardziej koncentrują się na osobach wykonawców niż samej muzyce, nie są też pozbawione komentarzy:

Madonna. 44-letnia już wokalistka wyznała, że wreszcie chciałaby się pozbyć wizerunku „materialnej dziewczyny” i zająć się „naprawą świata”. W centrum jej zainteresowań znajdują się teraz działania na rzecz pokoju. Przemiana nastąpiła ponoć dzięki mężowi Madonny, reżyserowi Guyowi Richeimu. Tylko dlaczego tak późno.

Muzyka dominuje także jako temat kulturalny w *Filipince H. Bauer* (8,3%). Podobnie jak u poprzedniczki, pojawia się najczęściej w informacjach, a raczej krótkich tekstach o charakterze plotkarsko-informacyjnym. Pozostałe gatunki to: omówienie, wywiad i sylwetka oraz felieton. Zmiany wprowadziły na łamy pisma m.in. „więcej gwiazd”. Podobnie jak w innych pismach młodzieżowych koncertu Bauera, to idiom a nie muzyce poświęca się więcej miejsca⁹. Klasyczne omówienia zostały w najnowszej *Filipince* zastąpione przez dialogi czytelniczek oceniających płyty, gdyż jak głosi lid „na ich zdaniu można polegać”:

Kasia: Trochę jak Bon Jovi.

⁹ W. K a j t o c h: Fan i idol w *Bravo* – o pewnych wzorach zachowań, [w:] W. S t r y k o w s k i: Media a edukacja, Poznań 2000, s. 154–155.

Monika: Nie powiem, z czym mi się kojarzy, bo od was dostanę.

Ania: Jestem pełna podziwu. Po Backstreetach nieźle mu idzie.

Kasia: Trochę głos mu stwardniał.

Ania: Jest w porządku. A był taki słodki idiota ten Nick Carter [...]

Muzyka w najstarszej *Filipince* zajmowała tyle samo miejsca co film (5,8%) i niewiele więcej niż książka (4,5%). Tematy związane z muzyką pojawiały się w wywiadach, informacjach, omówieniach oraz reportażu. Zaznaczyć trzeba, iż pismo to, jako jedyne nie umieszczało na swoich łamach plotek, na dodatek podanych w formie informacji. Wzmianki dotyczyły wydarzeń muzyczno-kulturalnych:

Dla entuzjastek filmu „Tamta strona ciszy” w którym rozbrzmiewa zachwycająca muzyka klarnetowa, mam dobrą nowinę. Największych wirtuozów klarnetu będzie można usłyszeć już wkrótce w Krakowie. Podczas VIII Festiwalu Kultury Żydowskiej [...] Klarnet obok skrzypiec jest najważniejszym instrumentem w muzyce klezmerskiej, czyli tradycyjnej muzyce żydowskiej, granej podczas radosnych świąt [...].

Film

W *Filipince* DW tematyka filmowa zajmowała tyle samo miejsca co muzyka. Dominującym gatunkiem było omówienie filmowe, tematykę tę poruszano także w formie informacji, oraz w sprawozdaniu, sylwetce i wywiadzie:

„Wild Man Blues”. Dokument o europejskim tournée orkiestry jazzowej, w której – od wielu lat – gra na klarnecie Woody Allen. Muzyka wypełnia jedną czwartą półtoragodzinnego filmu, reszta jest podglądaniem Allena. Barbara Kopple podążała za nim wszędzie, gdzie przebywał. Widzimy Allena, kiedy wychodzi spod prysznic, jak je śniadanie, gdy płynie gondolą w Wenecji, i tak dalej. Wszędzie towarzyszy mu jego młoda towarzyszka życia – Soon Yi [...]

W *Filipince* H. Bauer film zajmuje 4,8% treści, na które składają się takie gatunki, jak informacja, sylwetka i omówienie:

„Godziny”. Obyczajowy [...] Co myśli o tym F.? Trzy kobiety, trzy wielkie aktorki i trzy wspaniałe kreacje w filmie, który jest oscarowym pewniakiem. I może wreszcie poznamy odpowiedź na pytanie: kto się boi Virginii Woolf (czyli Nicole Kidman z powiększonym nosem)?

W filmie „Solaris” w reżyserii Stevena Soderbergha widać na ekranie pośladki George’a Clooneya. Uznano więc, że film nie nadaje się dla dzieci. W Ameryce każdy poniżej 17. roku życia może obejrzeć obraz tylko w towarzystwie osoby dorosłej. I co, mama ma w odpowiednim momencie zasłonić dziecku oczy? Byle nie ugryzło jej w rękę...

W *Filipince* Media Styl tematyka filmowa pojawia się tylko w dwóch gatunkach, są to: informacja, często o charakterze plotkarskim oraz omówienie:

Stylowe afro

Samuel L. Jackson, „Pulp Fiction”

Jeżeli nie jesteś brunetką, najpierw czeka Cię farbowanie, a dopiero później trwała ondulacja w wersji, jaką stosowały nasze babcie: „na baranka”, czyli nawijana na bardzo cienkie waleczki. Wybierając tę fryzkę, przygotuj sobie odpowiedzi na złośliwe pytanie: „Co za zwierzątko przyczepiło Ci się do głowy?”. Cóż, przynajmniej poświęć asertywność [...]

Informacje na temat gwiazd oraz filmu drukowane w dwóch młodszych wcieleniach *Filipinki* wykazują cechy „infotainment”, czyli stanowią skrzyżowanie informacji z rozrywką⁹. Nie wzbogacają wiedzy czytelnika, ale zaspokajają jego ciekawość, pozwalają na oderwanie się od „szarej rzeczywistości”. Dodatkowo, jak pokazują przykłady, pisma te wplatają w treść informacji „zabawne” komentarze.

Książka

Literatura była jednym z głównych tematów kulturalnych *Filipinki* wydawanej do połowy 1998 roku (4,5%), w pozostałych wersjach pisma jest jednym z najsłabiej reprezentowanych tematów (odpowiednio 1,4% oraz 1,8%). *Filipinka Media Styl* pisze o książkach w formie omówień oraz informacji. Redakcja pisma stara się uatrakcyjnić ten temat, uchylając przy tym „rąbek tajemnicy” z życia znanych osób, które nie opisują książek, ale dzielą się swoimi wrażeniami:

Nie zdradzimy Wam co prawda, czy grana przez Magdę Strużyńską Marcysia ze „Złotopolskich” wyjdzie za mąż za Waldka, ale opowiemy o jej nie mniejszym sekrecie: ulubionych książkach.

Książki zaczęłam czytać bardzo wcześnie. Już w drugiej klasie podstawówki miałam przeczytaną całą klasykę literatury dziecięcej z serią opowieści o „Ani z Zielonego Wzgórza” na czele [...] Jednak prawdziwą radość i wytchnienie dawała mi opowieść Astrid Lindgren „Dzieci z Bullerbyn”. Do tej pory wracam do przygód Lasse, Bosse i Ole, po to, by przypomnieć sobie, jak wspaniale jest być dzieckiem [...]

Najmłodsza wersja pisma ogranicza się do krótkich, kilkudzaniowych opisów, podobnych do tych, jakie widnieją na okładkach książek, oraz krótkich i powierzchownych wywiadów z autorami modnych powieści, Izabelą Sową oraz Jonathanem Carollem.

Manula Kalicka, „Tata, one i ja”. Siostry Karolina i Paulina zostają w domu pod opieką taty. Pomaga mu babcia, która uczy wnuczki misternej sztuki gotowania i równie misternej sztuki cieszenia się życiem.

W najstarszej *Filipince* literatura była tematem omówień, listów, artykułów wstępnych, wzmianek oraz prozy. Pismo to najszerzej omawiało i opisywało proponowane przez siebie pozycje.

Mario Vargas Llosa – „Wojna końca świata”. Oto powieść na wakacje – prawie 600 stron gęstego druku. Rozległa, wielowątkowa, panoramiczna epepeja, historia końca pewnego świata oparta na faktach. Pod koniec XIX w., gdy Brazylia nawiędzana klęskami suszy i głodu przekształcała się z mo-

¹⁰ G. Majkowska: O języku mediów, [w:] Z. Bauer, E. Chudziński [red.] *Dziennikarstwo i świat mediów*, Kraków 2000, s. 235.

narchii w republikę, pojawił się prorok Antonio. Z ciągle powiększającą się grupą wyznawców, w niedostępnych górach stworzył osadę na wzór wspólnoty pierwszych chrześcijan [...] Dramatyczna historia wyznawców proroka Antonia znana jest dzięki opisowi pewnego dziennikarza i jemu pisarz zadeedykował książkę. Uciętą głowę proroka wrzucono do morza. Sekta przestała istnieć. Coś jednak, co sprzyjało tworzeniu się jej legendy, przetrwało: tęsknota za miłością, przyjaźnią, dobrocią [...].

Czyżby opisanie treści omawianej książki było zbyt trudne dla dwóch młodszych wcieleń *Filipinki*? A może za mało atrakcyjne w porównaniu ze sloganem reklamowym i zwierzeniami serialowych idoli?

Życie rodzinne

Tematy związane z rodziną, stosunkami w niej panującymi występowały w największym stopniu w najstarszej *Filipince* (10%). Nieco mniej miejsca poświęca im najmłodsza wersja pisma (7%), najmniej natomiast produkt Media Styl (3%). Procentowy rozkład tych tematów w poszczególnych piśmie pokazuje tabela 4.

Tabela 4. Struktura tematyczna wypowiedzi w dziale „Życie rodzinne” (w%)

II ŻYCIE RODZINNE	<i>Filipinka</i> DW	<i>Filipinka</i> MS	<i>Filipinka</i> HB
II.1. Stosunki z całą rodziną	4,1	2,6	5,3
II.2. Stosunki z matką	2,7	0,2	0
II.3. Stosunki z ojcem	2,6	0	1,3
II.4. Stosunki z rodzeństwem	0,6	0,2	0,4

We wszystkich trzech wcieleniach pisma przeważają stosunki z całą rodziną. Zwraca jednak uwagę fakt zupełnego braku relacji z ojcem w *Filipince* Media Styl oraz z matką w wydaniu Bauera, na tym tle zaznacza się ich wyraźna obecność w najstarszym z pism.

Filipinka Media Styl, mająca najmniejszą ilość treści poświęconych rodzinie, wykorzystuje do tego tematu tylko dwa gatunki: reportaż oraz list:

W lipcu poznałam Kajtka, który okazał się świetnym chłopcem. Zaczęliśmy ze sobą chodzić, jednak od kilku tygodni nie możemy się dogadać. Chciałam się z nim rozstać, ale moja mama każe mi spotykać się z nim dalej [...]

W *Filipince* H. Bauer tematy rodzinne pojawiają się w takich gatunkach, jak list, wywiad i sonda oraz informacja i reportaż. Rodzina jest obecna m.in. w rubryce „Postaw na swoim”. Czytelniczki, którym udało się w „zabawny” sposób przechytryć znajomych, rodzinę lub nauczycieli dzielą się w niej swoimi pomysłami:

Rodzice za nic na świecie nie chcieli się zgodzić, żebym miała własnego szczura, kupiłam go więc po kryjomu. Zrobiłam mu przytulny kącik pod tapczanem, a w sytuacjach kryzysowych chowałam w piwnicy. Jednak któregoś dnia tata znalazł pod łóżkiem pokarm dla szczurów... Już myślałam, że się

wyda, ale przekonałam go, że to moja przekąska! Uwierzył, bo kiedyś widział, jak wcinalam z koleżanką Whiskasa.

Najstarsza *Filipinka* podejmowała tematy rodzinne nie tylko najobszerniej, ale i najbardziej różnorodnie. Najwięcej miejsca poświęcała relacjom z poszczególnymi członkami rodziny (z matką 2,7%, z ojcem 2,6%). Wykorzystywała przy tym najwięcej gatunków. Stosunki rodzinne pojawiały się w listach do redakcji, reportażu oraz prozie, w formie satyry (dialogi rodzinne na „Czarnej Stronie”) oraz w artykule wstępnym i felietonie:

Jako trudna nastolatka wraz z przyjaciółmi spisałam uwagi naszych rodziców [...] Ciemno w twoim pokoju jak w norze. Byś odłoniła wreszcie to okno. Zasłoniłabyś to okno, co się ludzie mają gapić na ten bałagan. Otwórz okno, bo można się wykończyć z zaduchu. Zamknij okno, bo muchy nalażą. Czy ty musisz się tam tak thuc? Co u ciebie tak cicho? [...]

Stosunki z płcią przeciwną

Do kategorii stosunków damsko-męskich zaliczone zostały: miłość, seks oraz zaloty (flirt, podrywanie). Tematyka relacji z płcią przeciwną najwięcej miejsca zajmowała w *Filipince* DW (9%) choć w pozostałych jej wcieleniach kształtuje się na porównywalnym poziomie (Media Styl 7,5%, Bauer 8,5%).

Tabela 5. Struktura tematyczna wypowiedzi w kategorii „Stosunki z płcią przeciwną” (w%)

III. 2. STOSUNKI Z PŁCIĄ PRZECIWNĄ	<i>Filipinka</i> DW	<i>Filipinka</i> MS	<i>Filipinka</i> HB
III.2.1. Miłość	5	3,3	3,4
III.2.2. Seks	2,5	2,7	1,4
III.2.3. Zaloty, podrywanie, flirt	1,5	1,5	3,7

Miłość dominowała zdecydowanie w najstarszej wersji pisma (5%). W *Filipince* MS jest to również temat dominujący (3,3%), lecz zawartość treści dotyczących miłości jest tylko o 0,6% większa niż tych mówiących o seksie. W najmłodszym z pism, treści dotyczące zalotów (3,7%) przewyższają te dotyczące miłości (3,4%).

Miłość

W najstarszej *Filipince* miłość była tematem listów, prozy, satyry a także reportaży i artykułów publicystycznych. Temat ten często wiązał się z aktualnym problemem lub zjawiskiem społecznym:

To była szansa, żeby się wydostać spod klosza. Poza tym miałam wrażenie, że gdybym po studiach wróciła do domu, upodobniłabym się do otoczenia jak kameleon. Do środowiska, do sposobu życia w małym miasteczku. Sobota wieczór – pieczenie ciasta, niedziela rano – wymarsz do kościoła, obiad, kawa, „Śmiechu warte” [...] Jestem już trzy miesiące i trzy dni po ślubie [...] Teraz siedzę na głębokiej burgundzkiej prowincji, która ma swoje

fantastyczne sery i najlepsze we Francji wina. Ben pracuje w fabryce. Jest inżynierem produkcji, wdraża projekty. Wciąga się w pracoholizm. Zaczynamy myśleć o piwniczce win. Niby mam, czego chciałam, ale... [...]

Inaczej pokazują miłość pozostałe dwa pisma. W *Filipince Media Styl* miłość pojawia się w listach od czytelniczek oraz w prozie:

Od dwóch lat jestem z Tomkiem. Kiedyś zazdrościli mi go wszystkie koleżanki, ale to się zmieniło. Ostatnio Tomek bardzo przytył i teraz ma piersi większe od moich. Ciągłe jest cudowny, ale znajomi śmieją się z nas. Mówią, że powinnam znaleźć sobie szczupłego chłopca, który by do mnie pasował. Co mam zrobić?

Filipinka koncernu H. Bauer pisze o miłości w formie porad oraz listów. Temat ten pojawia się także w informacjach (plotkach o życiu miłosnym gwiazd) oraz felietonie i psychozabawach. Jak się okazuje, miłość można traktować także jako rozrywkę:

Jaką grę przypomina wasz związek?

A. Monopol. Chcesz mieć wszystko na wyłączność.

B. Poker. Nie odkrywasz kart, dopóki nie nadejdzie odpowiedni moment.

C. Szachy. Zdobywasz króla i zaczynasz następną grę [...]

Kryzys można zlikwidować w dwojaki sposób: albo go wspólnie przezwyciężyć, albo spokojnie, bez rozdierania szat, rozstać się. Idealna postawa [...]

Czyżby młode pokolenie czytelniczek *Filipinki* oczekiwało od swego pisma gotowej recepty na każdą życiową okoliczność? Gdyby obraz świata konstruować tylko na podstawie treści najnowszej *Filipinki*, można by sądzić, że jej czytelnicy miłość traktują jako rozrywkę lub przepis na sałatkę wieloskładnikową, która musi się udać, jeśli tylko dodamy odpowiednie produkty.

Seks

W młodszej wersji czasopisma *Twój Styl* zagadnienia dotyczące życia intymnego przewyższają nieznacznie te dotyczące miłości. Temat ten pojawia się w listach od czytelniczek oraz w postaci porad, informacji, sondy i artykułu publicystycznego. Sposób poruszania tej tematyki wskazuje na młody wiek oraz niedojrzałość odbiorców pisma:

Mam prawie 16 lat. Od ponad roku jestem z chłopakiem, który za miesiąc skończy 18 lat. Oboje nigdy nie współżyliśmy [...] Zbliży się termin osiemnastki, a u nas jest taki zwyczaj, że jubilatowi zamawia się „panienkę”. *Jestem przerażona, bo mój chłopak nie będzie wiedział, co ma robić. Może powinnam zgodzić się wcześniej na stosunek? A może Kuba powinien nakłamać, że my już od dawna współżyjemy?*

Również w *Filipince* Bauera gatunkiem, w którym najczęściej porusza się sprawy seksu, jest list, pozostałe to porady, sonda, informacja oraz artykuł publicystyczny. Pytania intymne stawiane w listach upodabniają dwa ostatnie wcielenia *Filipinki* do popularnych pism młodzieżowych:

Chodzę z moim chłopakiem już cztery lata. Kocham Arka i zrobiłabym

dla niego prawie wszystko. Jednak jego ostatnia prośba mnie zaskoczyła. Zaproponował mi seks razem ze swoim kolegą. Odmówiłam, bo taki trójkąt wydał mi się dziwny. Wtedy zagroził, że i tak to zrobi, ale ze swoją koleżanką. Nie wiem, co mam robić? Liliana (17 lat).

Wobec podobnych kwestii, to, co o życiu seksualnym pisała najstarsza *Filipinka*, wydaje się nie przystawać do rzeczywistości kreowanej przez jej następczynię. Używała ona przy tym takich gatunków, jak artykuł publicystyczny, reportaż, list oraz wywiad z ekspertem:

Problem najważniejszy: czy człowiek przyzwyczai się do zaspokajania swoich potrzeb w samotności, w formie przez niego wyreżyserowanej. W seksie wirtualnym jesteśmy i scenarzystą, i reżyserem spektaklu erotycznego. A rzeczywistość odbiega od tego świata baśni. Świat seksu wirtualnego jest sztuczny, prawdziwy partner już się w nim nie mieści [...].

Zaloty

Podrywanie, flirtowanie oraz podobne aspekty relacji z płcią przeciwną najobszerniej omawia *Filipinka* H. Bauer. Zagadnienie to pojawia się w listach, poradach, informacji oraz sondach, np. na temat sposobów podrywania:

Sylwia (16): Najpierw ślę promienne uśmiechy. To dobry wstęp do nawiązania rozmowy. Potem gram rolę rozumiejącej wszystko bratniej duszy, przyjaciółki. Aby ta znajomość przerodziła się w romans, potrzeba intymnej atmosfery, np. wieczornego spaceru we dwoje w romantycznej scenerii.

Filipinka Media Styl tematyce zalotów poświęca 1,5%. Temat ten pojawia się w listach, artykule publicystycznym, satyrze oraz sondzie:

Michał (15 lat): według mnie pierwszy krok powinien zrobić chłopak, choć często to dziewczyny zaczynają znajomość i wychodzą z propozycją spotkania. Ja na razie nie zaprzątam sobie głowy kobietami, na pierwszym miejscu stawiam komputer i sport [...]

Przedstawione fragmenty pokazują wyraźnie, iż czytelniczki *Filipinki* wydawanej przez Media Styl i Bauera mają zupełnie inne problemy i dylematy związane z miłością, flirtowaniem oraz życiem płciowym niż odbiorcy najstarszego jej wcielenia. W dużej mierze jest to związane z ich wiekiem. Najmłodsza *Filipinka* przeznaczona jest dla dużo młodszych czytelniczek, wkraczających dopiero w okres dorostania. Infantyilizacja treści, która się rozpoczęła wraz ze zmianą wydawcy w czerwcu 1998 roku wynika zapewne z chęci dostosowania pisma do sposobu myślenia czytelniczek, a raczej do tego, jak redakcja wyobraża sobie ich sposób myślenia.

Moda

Trudno wyobrazić sobie pismo dla dziewcząt bez mody. Ale i o modzie można pisać w sposób typowy bądź też nietypowy. Ten pierwszy sposób jest praktykowany w większości pism kobiecych i młodzieżowych. Polega on na podpisywaniu zdjęć. Pod zdjęciem modelki w kurtce, okularach słonecznych i dżinsach wystarczy napisać, tak jak to robiła *Filipinka* Media Styl:

Ocieplana kurtka z wełnianymi wykończeniami (Vero Moda, 220 zł), dżinsowe spodnie z szerokimi nogawkami (Reserved, 139 zł), okulary przeciwsłoneczne (Terranova, 61 zł).

Nietypowy sposób pisania o modzie, jaki można było znaleźć w piśmie wydawanym przez Dom Wydawniczy „Filipinka”, wiąże się z pewnym ryzykiem, gdyż zakłada nie do końca poważne traktowanie tego tematu:

„Pochwała T-shirtu”: Mam taki jeden, jeszcze z początków liceum: głęboka zieleń spłowiła do pistacji, na przodzie ma trzy dziurki mniejsze i jedną większą (kroiłam kiedyś chleb trzymając go na brzuchu) i wygląda jak psu z gardła wyjęty. Od lat stanowi przedmiot nienawiści moich rodziców, skrycie czyniących na niego zamachy: mama chce go pociąć na ścierki, a ostatnio wyrwałam go tacie z ręki, bo akurat chciał umyć nim samochód... [...]

Teksty o modzie drukowane w najstarszej wersji pisma wykazywały pewne cechy felietonu: dygresyjność, subiektywizm, lekki ton wypowiedzi, prowadzenie dialogu z czytelnikiem. Były znacznie dłuższe i zamiast opisywać (czy też podpisywać) ilustracje, wprowadzały w panującą na nich atmosferę.

Filipinka H. Bauer poświęca modzie najwięcej wypowiedzi (8,5% wszystkich tematów) oraz najwięcej miejsca. Zdjęcia i teksty związane z tą tematyką zajmują ponad trzydzieści stron, co stanowi 17,7% wszystkich stron pisma. Moda prezentowana na łamach produktu niemieckiego koncernu nie odbiega od popularnego schematu:

Szał błyszczących tkanin: satyny, lureksu, welwetu. Idealny na imprezy. Jako dodatek... przystojny chłopak [...] Filip Dżinsowa marynarka (Americanos, 355 zł), koszula (New Yorker, 119,95 zł); Ania spodnie z żakardu (Cubus, 179 zł), bluzka (Bombaj, 75 zł) [...]

Zdjęcia mody są tu tylko pretekstem do reklamowania ubrań oraz marki konkretnych producentów. Aby upewnić się, że czytelniczki nie pomylą ich z innymi, najmłodsza *Filipinka* drukuje specjalną „ściąagę na zakupy”, która ma poręczny rozmiar i po wycięciu układa się w harmonijkę i wzywa: *Bez niej nie ruszaj się z domu!* „Ściąga” zawiera adresy „zaprzyjaźnionych” warszawskich sklepów oraz ich oddziałów w innych miastach.

Przykład najstarszej *Filipinki* pokazuje, iż o tym samym (czyli o modzie, seksie, muzyce) można pisać w różny sposób. Niestety przykład ten nie znalazł naśladowców w redakcjach dwóch kolejnych wcielenń pisma, które stosują uniwersalne formułki, jakie można znaleźć we wszystkich pismach młodzieżowych, niczym odbitki tej samej fotografii.

Gatunki dziennikarskie

Struktura gatunkowa zawartości pisma pozwala dostrzec, które gatunki są najczęściej wykorzystywane przez poszczególne redakcje oraz jak dany gatunek prezentuje się na tle innych. Jednak zastosowanie wypowiedzi jako jednostki pomiaru nie oddaje wiernie zawartości pisma, gdyż krótkie teksty

są traktowane na równi z długimi. Tabela 6. pokazuje procentowy udział wypowiedzi w poszczególnych gatunkach.

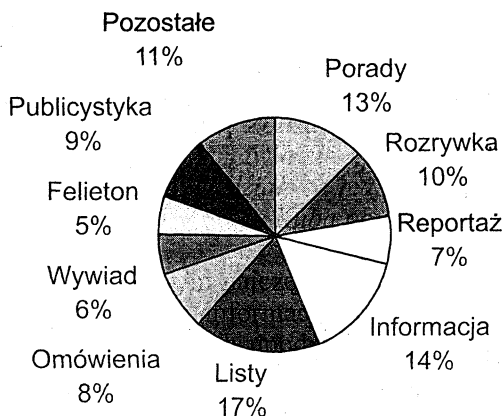
Tabela 6. Struktura gatunkowa wypowiedzi (w %)

	<i>Filipinka DW</i>	<i>Filipinka MS</i>	<i>Filipinka HB</i>
Porady	12,7	14	20,5
Rozrywka	9,7	18,2	11,6
Reportaż	6,6	7,2	3
Informacja	15	17,5	23
Listy	17,5	16,5	17,8
Omówienia	7,9	7,6	6,3
Wywiad	6	3	6,2
Sonda	0,6	5	6,3
Proza	6	1,2	0,4
Felieton	4,8	1,2	1
Sprawozdanie	0,6	0,8	0
Sylwetka	0,6	1,8	2,5
Artykuł publicystyczny	9	4,8	1
Liczba wypowiedzi	165	165	190

Filipinka DW

Najwięcej ze 165 wypowiedzi z najstarszej wersji pisma przypadło na listy (17,5%). Należy jednak zaznaczyć, iż w pozostałych *Filipinkach* procent, jaki stanowiły wypowiedzi w formie listów, choć podobny, w zestawieniach znajdował się dopiero na trzecim miejscu. Informacje oraz porady stanowiły odpowiednio 15% oraz 12,7% wszystkich tekstów. Tuż za nimi znalazła się rozrywka (9,7%), artykuł publicystyczny (9%) oraz reportaż (6,6%).

Wykres 1. Struktura gatunkowa wypowiedzi w *Filipince DW*

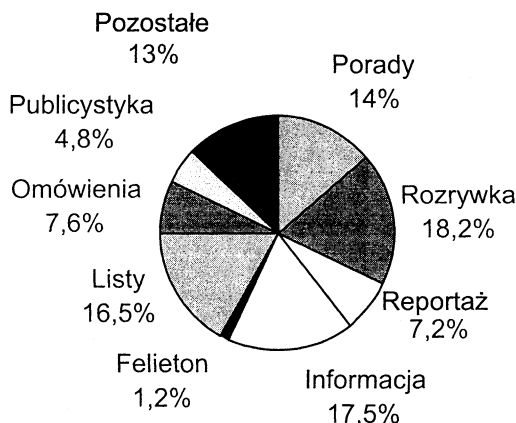

Liczba artykułów publicystycznych w *Filipince* DW była dziewięciokrotnie wyższa niż w wydaniu Bauera. Najstarsza wersja pisma miała także czterokrotnie wyższy odsetek felietonów (4,8%) w stosunku do pozostałych odmian pisma. Wywiad oraz proza stanowiły po 6% wypowiedzi, choć w przypadku prozy był to wynik zawyżony, gdyż w jednym z badanych numerów pisma znalazły się opowiadania laureatów konkursu Nagroda Literacka *Filipinki*. Prawidłowy wynik powinien kształtować się w granicach 2,4%. Procentowy rozkład wypowiedzi w poszczególnych gatunkach ilustruje wykres 1.

Filipinka MS

W produkcie Wydawnictwa Media Styl dominuje rozrywka, która stanowi aż 18,2% wszystkich wypowiedzi. Niewiele mniej jest tekstów informacyjnych (17,5%) oraz listów (16,5%). Ostatnim gatunkiem o silnej reprezentacji są porady (14%). Cztery dominujące gatunki stanowią 2/3 wszystkich tekstów. Można to zauważyć na wykresie 2.

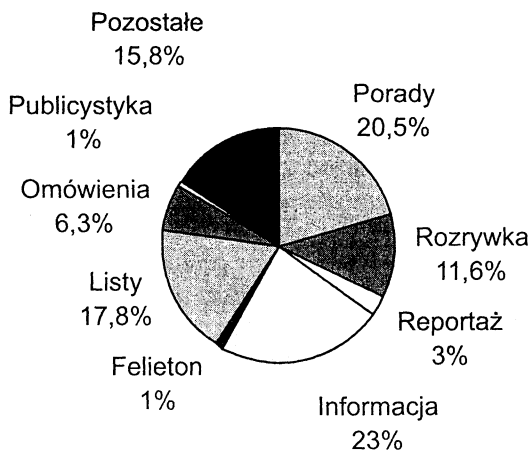
Wykres 2. Struktura gatunkowa wypowiedzi w *Filipince* MS

Analizowane numery *Filipinki* MS zawierają dwa razy więcej porad niż reportaży oraz niemal trzykrotnie większą ilość informacji i rozrywki. Pozostałe gatunki występują w ilości małej lub znikomej.

Filipinka HB

Dominującym pod względem ilości wypowiedzi gatunkiem najmłodszego wcielenia pisma jest informacja (23%). Na 190 tekstów zamieszczonych łącznie w dwóch badanych numerach *Filipinki* Bauera, 40 stanowią krótkie teksty, zazwyczaj nie przekraczające swą objętością 1/4 strony, o charakterze informacyjnym i plotkarskim. Po przejęciu przez Wydawnictwo Bauer, ilość stron gazety pozostała taka sama (pojedynczy egzemplarz, tak jak przed zmianą, liczy 88 stron), zwiększyła się natomiast ilość tekstów. W ba-

Wykres 3. Struktura gatunkowa wypowiedzi w *Filipince* HB

danych dwóch numerach *Filipinki* Media Styl, znalazło się łącznie 165 tekstów, dwa numery jej następczyni zawierają już 190 tekstów.

Jak pokazuje wykres 3, największy wzrost liczby tekstów nastąpił w takich gatunkach jak informacja oraz porady (do 20,5%). Na trzecim miejscu pod względem ilości wystąpień znajdują się listy (do 17,8%). Widać wyraźną dominację informacji, porad, listów oraz rozrywki, razem stanowią ponad 2/3 wszystkich tekstów. Warto przy tym podkreślić, że wypowiedzi wykorzystujące poważne gatunki dziennikarskie: reportaż, artykuł publicystyczny, felieton oraz wywiad, stanowią łącznie 11,2% wszystkich wypowiedzi, czyli mniej niż horoskopy, dekodery snów, psychozabawy, konkursy, komiksy satyryczne oraz inne wypowiedzi zaliczone do gatunku rozrywka (11,6%).

Jak wynika z badań, stara *Filipinka* była pismem najbardziej różnorodnym, wykorzystującym możliwości wielu gatunków, także tych najbardziej wymagających, jak artykuł publicystyczny, wywiad, felieton, reportaż. Dało się też zauważyć fachowość porad oraz rzetelność informacji, które nie były mieszane z rozrywką, ani z komentarzem. Teksty zamieszczane w najstarszej wersji czasopisma były najdłuższe. Zatem zmiany wydawców powodowały także zmiany objętości tekstów.

Wiek czytelniczek zdaje się mieć znaczącą rolę zarówno w doborze tematów, jak i gatunków dziennikarskich. Przy tym tendencja do „ułatwiania” obserwowana na łamach dwóch młodszych wcieleń *Filipinki* doprowadza do tego, iż nawet w ambitnym gatunku, jakim jest reportaż, zakończenie przybiera formę opowiadki z morałem:

W takim momencie Patryk nie wytrzymał i kupił papiery. Otrzeźwienie przyszło dopiero po zaliczeniu pierwszego drzewa. Marcin, aby zdobyć prawko, skłamał i nie widzi w tym nic złego. Oskar mówi, że jak ubiera od-

powiednią ilość kasy, to załatwi sobie papiery. Ciekawe tylko, ile osób jeszcze zabije... (Filipinka MS)

Oprawców Kaški czeka rozprawa sądowa, a pełnoletnich uczestników nawet więzienie. Jej samej nikt już nie „koci”, nawet nie próbuje dotknąć. Podobnie w Mońkach – Anka jest teraz nietykalna. Więc może warto powiedzieć nauczycielowi, co dzieje się w szkole? Może należy pisać prawdę w ankietach, aby dyrektorzy nie czuli się zaskoczeni tym, co się dzieje? To, czy fala będzie przybierać na sile, czy w końcu zniknie, zależy tylko od Was. Pamiętajcie, że przymykanie oczu na nieszkodliwe domalowywanie wąsów może doprowadzić do tego, co spotkało Ankę i Kaškę. (Filipinka HB)

Teksty drukowane w tych pismach, choć zaliczone do gatunku reportażu, mają raczej charakter sprawozdania reportażowego (feature). Jest to forma prostsza i mniej czasochłonna, nie wymagająca zgłębiania szczegółów¹¹.

Reportaże publikowane w najstarszej *Filipince* w znacznie większym stopniu realizują poetykę gatunku, a przy tym charakteryzują się szerszym ujmowaniem problemów jako zjawisk społecznych:

Dom Samotnej Matki. Tutaj zimuje Iwona. Na rodziców liczyć nie może. Ma ojca oficera rezerwy: surowy gość, szczególnie kiedy wypije. Nikt mu w domu nie podskoczy. Córkę z „bachorem” potrafił „wychowawczo” uderzyć, kiedy była w siódmym miesiącu. Wtedy tu trafiła. Przy ścianie tapczan, przyklejone do niego drewniane łóżeczko; półmetrowy odstęp, drugie łóżeczko przyklejone do drugiego tapczanu, przyklejone do drugiej ściany; obok wmontowana w ścianę szafa. I gdzie się tylko da: cukierkowe plakaty bobasów: „przytul mnie”, „potrzebuję miłości”. Ich nadmiar wskazuje na brak zaufania do instynktu macierzyńskiego pensjonariuszek. [...]

Podsumowanie

O ile najstarsze z pism starało się pisać teksty skierowane do najbardziej wymagających i najstarszych czytelniczek, o tyle w kolejnych dwóch wcieleniach *Filipinki* widać wyraźną zmianę polityki redakcyjnej. Zmiana ta wynika z zamierzonego odmłodzenia docelowej publiczności. Obniżenie wieku czytelniczek nastąpiło wraz z wykupieniem pisma przez Wydawnictwo Prasowe „Twój Styl”. Po przejściu pisma przez koncern Bauera nastąpiło kolejne odmłodzenie, tak iż okazuje się, że im młodsza *Filipinka* tym młodsze przewidywane czytelniczki. Pod względem merytorycznym pismo kierowane jest do najbardziej przeciętnych i najmniej wymagających odbiorców. Przy tym, podobnie jak większość popularnych i wysokonakładowych pism na polskim rynku prasowym, dwie młodsze wersje *Filipinki* wychowują swoje czytelniczki na wzorowe konsumentki towarów, re-

¹¹ W. Furman: A. Kaliszewski, K. Wołny-Zmorzyński: Gatunki dziennikarskie. Specyfika ich tworzenia i redagowania. Rzeszów 2000, s. 55–62, 80–81.

klamowanych za pomocą porad oraz masowej kultury, opisywanej za pomocą „rozrywkowych informacji”.

Przykład *Filipinki* pokazuje, jak duży wpływ na zmianę zawartości pisma może mieć zmiana wydawcy. Przekształcenia zachodzące obecnie w piśmie, po włączeniu go w struktury Wydawnictwa H. Bauer tj: przyłączenie *Filipinki* do grupy pism dla młodzieży, objęcie stanowiska redaktor naczelnej przez osobę, która kierowała pracą redakcji *Bravo Girl!* i *Twista* oraz zwiększenie ilości tekstów przy zmniejszeniu ilości znaków drukowanych, a także publikowanie większej ilości plotek o gwiazdach, tekstów poradniczo-reklamowych oraz informacyjno-rozrywkowych, to wszystko świadczy o zbliżaniu najnowszej *Filipinki* do modelu znanego z innych pism młodzieżowych zachodnich koncernów.